

Õiguskantsler

Teie 25.10.2013 nr

Meie 28.11.2013 nr 7-6/131472/1304992

**Seisukoht õigusrikkumise puudumise kohta
Lasteaia toiduraha arvestamine Kiili vallas**

Lugupeetud []

Pöördusite minu poole avaldusega, mis puudutas lasteaia toiduraha arvestamist Kiili Lasteaias.

Täpsemalt selgitasite, et Kiili Lasteaias korraldab laste toitlustamist Kiili Varahalduse SA. Nimetatud asutus kehtestas alates 01.11.2013. a korra, mille järgi tuleb lapse puudumisest ette teatada lapse haigestumise korral vähemalt üks tööpäev ja muudest puudumistest (puhkus, vaba päev vms) kaks tööpäeva. Kui seda korda mitte järgida, tuleb kinni maksta vastavalt kas ühe või kahe päeva toiduraha.

Leidsite oma avalduses, et lapse haigestumist pole võimalik ette teada. Näiteks kui laps haigestub nädalavahetusel, oleks pidanud sellest lasteaeda ette teatama neljapäeval, vastasel korral peab vanem maksma kinni esmaspäeva toidu. Teie hinnangul on tegemist raha küsimisega teenuse (toidu) eest, mida ei tarbita ning kõnealuse korra kehtestamine polnud seaduspärane.

Analüüsinud Teie avaldust, **leian, et minu hinnangul on Kiili Varahalduse SA 18.10.2013. a kinnitatud lapse toiduraha arvestamise kord sisuliselt õiguspärane.**

Põhjendan oma seisukohta alljärgnevalt.

Tulenevalt koolieelse lasteasutuse seaduse (edaspidi KELS) § 10 lõikest 1 peab kohalik omavalitsusüksus tagama kõigile pooleteise- kuni seitsmeaastastele lastele, kelle elukoht on antud valla või linna haldusterritooriumil ning kelle vanemad seda soovivad, võimaluse käia teeninduspiirkonna lasteasutuses.

On tõsiasi, et lapsed puuduvad koolieelsest lasteasutusest üpris sageli, eriti nooremates rühmades. Tihti on põhjus haigus, aga ka vanemate puhkus, vabad päevad jne. Ka sel päeval, kui laps puudub, toimib lasteasutus oma tavapärasel moel – lasteasutuses on õpetajad jm personal, lasteasutus on ühendatud elektrisüsteemi ja veevarustusega jne. Pole mõeldav pakkuda koolieelse lasteasutuse teenust viisil, et lapse puududes (olgu või haiguse tõttu) saaks lasteasutuse pidaja maksta õpetajale vähem palka või hoida muud moodi teenuse mittekasutamise arvel kulusid kokku, vähemalt mitte märkimisväärses mahus. Seega, avaldades

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

soovi koolieelse lasteasutuse teenust saada, peab lapsevanem arvestama, et teenuse iseloomu tõttu tuleb teenuse eest tasuda ka siis, kui teenust ajutiselt ei kasutata.

Üheks koolieelse lasteasutuse teenuse komponendiks on teenust kasutavate laste toitlustamise korraldamine.¹ KELS § 27 lg 2 järgi katab lapse toidukulu lasteasutuses vanem. Sarnaselt muude koolieelse lasteasutuse teenuse osaks olevate komponentide (kvalifitseeritud personal, nõuetekohane sisustus jne) tagamisele peab lasteasutuse pidaja olema valmis toitlustama kõiki lapsi, kellel on koht lasteasutuses. Selleks peab toitlustaja, olgu selleks teenindusettevõtja või lasteaias palgaline kokk, esmalt varuma vajaliku hulga toiduaineid ning seejärel vajaliku koguse toitu valmistama.² Teades toitlustatavate laste arvu, on toidu valmistamisel võimalik arvestada tegelikku lasteasutuses kohal olevat laste arvu. Seda saab aga teha vaid siis, kui teatud toiduaineid pole juba ära ostetud ja toitu pole hakatud valmistama. Vastasel juhul, kui toitlustaja valmistaks toidu ka lastele, keda tegelikult lasteaias sellel päeval pole ja kelle eest vanem selle päeva toiduraha ei tasu, kannab toitlustaja kahju. Kogu koolieelse lasteasutuse lõikes (eriti näiteks haiguspuhangute ajal) võivad need kulutused olla küllaltki suured. Selleks, et sellist olukorda ei tekiks, peaks toitlustaja teadma, kui palju lapsi kõnealusel päeval kohal on. Samas ei saa toitlustaja hakata kohalolevate laste arvu kindlaks tegema alles kõnealuse päeva hommikul, sest kõik ettevalmistused toidu tegemiseks ei saa alata samal päeval. Näiteks esmaspäevase toiduvajaduse kohta peab toitlustajal olema selgus (eelkõige hommikusöögi osas) vähemalt reedel. Järelikult, kui laps nädalavahetusel haigestub ning vanem teatab sellest lasteasutusse esmaspäeva hommikul, on lapse toitlustamise vajadusega esmaspäeval tegelikult juba arvestatud ja algustki tehtud.

Seetõttu on minu arvates mõisteta, et kui toitlustaja on juba astunud samme lapse toitlustamiseks (tellinud toiduained ja asunud toitu valmistama), siis tuleb teenuse saajal need tehtud kulud hüvitada. Märgin, et analoogselt tuleb tavapäraselt ka muude teenuste ostmisel arvestada, et kui isik loobub teenusest (olenemata põhjusest ja tegu pole teenuseosutajast tuleneva põhjusega), tuleb teenuse osutaja juba tehtud kulutused hüvitada.³

Eeltoodut arvestades on minu hinnangul sisuliselt õiguspärane Kiili Varahalduse SA 18.10.2013. a käskkirja nr 8/1-019-2 punktis 1 kehtestatud kord⁴, mille järgi tehakse lapse lasteaiast puudumisel toiduraha ümberarvestus

- alates teisest tööpäevast, kui lasteaias lapse puudumisest õigeaegselt (esimese puudumise päeva hommikul hiljemalt kell 8.30) teavitatakse;
- alates esimesest tööpäevast, kui lasteaias on planeeritud puudumisest (reis, puhkus vms) informeeritud vähemalt kaks tööpäeva ette.

¹ Sotsiaalministri 15.01.2008. a määrus nr 8 „Tervisekaitse nõuded toitlustamisele koolieelses lasteasutuses ja koolis“ § 3 lõike 2 järgi peab lapsele olema tagatud eakohane toit kolm korda päevas.

² Sotsiaalministri 15.01.2008. a määruse nr 8 „Tervisekaitse nõuded toitlustamisele koolieelses lasteasutuses ja koolis“ § 5 lõike 7 järgi peab laste toitlustamisel lasteasutuses arvestama, et toit valmistatakse võimalikult töötlemata ja värsketest toiduainetest põhiliselt aurutades, keetes ja hautades. Määruse § 5 lõike 4 järgi tuleb lastele pakkuda iga päev erinevat põhitoitu. Peale selle tuleb määruse § 1 lõike 3 järgi lasteasutuses toitlustamise korraldamisel ja toidu valmistamisel lisaks määruse nõuetele järgida ka toiduseaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõudeid.

³ Võlaõigusseaduse § 655 lõike 1 järgi võib tellija töövõtulepingu igal ajal üles öelda. Kui tellija on töövõtulepingu üles öelnud, on töövõtjal õigus nõuda kokkulepitut tasu, millest on maha arvatud see, mille ta lepingu ülesütlemise tõttu kokku hoidis või mille ta oma tööjõu teistsuguse kasutamisega omandas või oleks võinud mõistlikult omandada. Täpsem kulude hüvitamise kohustuse ulatus sõltub suuresti ka osutatava teenuse või tehtava töö olemusest.

⁴ Soovin rõhutada, et käesoleva seisukohaga annan ma hinnangu Kiili Lasteaias kehtiva toiduraha arvestuse sisulisele korraldusele nagu avalduses palutud. Ma ei anna hinnangut Kiili Varahalduse SA pädevusele toiduraha arvestamise korda kehtestada.

Selgitan, et kui Te pole rahul minu antud hinnanguga kõnealusele küsimusele, on Teil võimalus pöörduda asja lahendamiseks kohtu poole.⁵

Loodan, et minu selgitustest on Teile abi. Tänan veel kord pöördumast.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

Koopia: Kiili Vallavalitsus (avaldaja tuvastamist võimaldavate andmeteta)

Aigi Kivioja 6938428
Aigi.Kivioja@oiguskantsler.ee

⁵ Täpsemat infot kohtusse pöördumise kohta leiate kohtute infolehel <http://www.kohus.ee/et>.